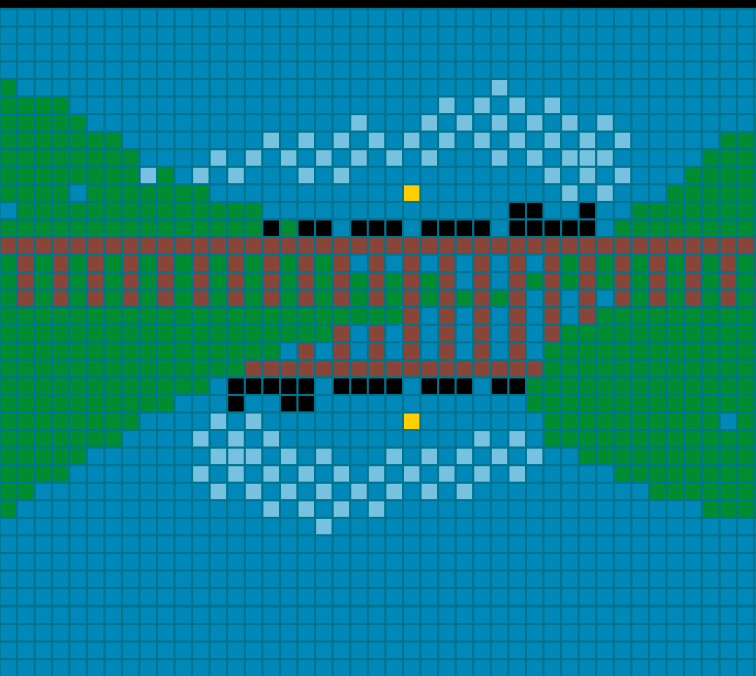

SLOVENSKÉ
KOMORNÉ
DIVADLO

roland schimmelpfennig

predtým / potom

Miloslav Král, Lucia Jasková

Slovenské komorné divadlo Martin

uvádza v slovenskej premiére

Roland Schimmelpfennig

predtým / potom

preklad a dramaturgia

Peter Lomnický

scéna a kostýmy

Emil Drličiak

hudba

POO

réžia

Eduard Kudláč

predstavenie vedie

Janka Nosálová

text sleduje

Darina Mázorová

■
Premiéra 20. júna 2007

Štvrtá premiéra divadelnej sezóny 2006/2007

520. premiéra SKD Martin

■
Scénu, stavbu, osvetlenie, zvuk, rekvizity, kostýmy a parochne pod vedením Petra Klaudínyho a Vladimíra Kubisa realizovali: Ján Purdiak, Róbert Plánka, Dalibor Pročka, Milan Páleš, Zdenek Polášek, Miroslav Kopas, Juraj Bojnický, Dušan Michalka, Roman Galaba, Jaroslav Daubner, Marián Frkáň, Ján Kurhajec, Mária Brachňáková, Soňa Mušáková, Marta Kalinová, Anna Paulovičová, Zuzana Jankesová, Lila Pálešová a Nina Malková.

hrajú

Eva Gašparová

Lucia Jašková

Milena Minichová

Jana Olhová

Renáta Rundová

Petronela Valentová

Marián Andřísek, posl. FDU AU

Daniel Heriban

Martin Horňák

Ján Kožuch

Miloslav Kráľ

František Výrostko

V hre **Predtým/Potom** sa v krátkych scénach ukazujúcich jednotlivé momenty života, ale aj sny a sureálne stránky bytia náhodne stretáva niekoľko postáv. Hviezde súčasnej nemeckej dramatiky Rolandovi Schimmelpfennigovi sa podarilo pomocou rýchlych, takmer filmových strihov vytvoriť niečo ako obraz našej každodennosti a bez preháňania môžeme povedať aj sveta a miesta človeka v ňom.

Na začiatku sa zdá, ako by boli scény radené náhodne a bez plánu, postupe však začíname vnímať jednotlivé stopy, motívy, ktoré nás nakoniec dovedú k celku. Text **Predtým/Potom** má priam hudobnú štruktúru. Podobne ako v „Novom románe“ sa Schimmelpfennig po dlhých časových skokoch vracia k jednotlivým motívom, niekedy vytvára dokonca časové slučky. Muž pozoruje v hoteli obraz a spomína si na to, ako ho videl v jednej newyorskej galérii, kde spochybnil celý svoj život. Ten obraz ho tak zaujme, že sa v ňom stráca, vstupuje do neho, ocitne sa v devätnástom storočí, niekde na severe Francúška, kde urýchlil industrializáciu. Scéna končí tým, ako muž necháva namaľovať obraz, v ktorom sa nachádza.

V hre sa okrem bežných, takmer banálnych situácií vyskytujú aj sureálne momenty – muž, ktorý vstúpi do obrazu; neustále sa premieňajúca žena; muž, ktorý pokojne prejde po strope izby. „Najprv popisujem hyperrealistické obrazy úplne normálnych, osamelých ľudí. Aby som tento pohľad porušil, kladiem vedľa nich fantastické motívy,“ povedal Schimmelpfennig v jednom interview.

Postavy sú uväznené vo svojej samote. Starší rekapitulujú svoj život, mladší sa snažia skryť pred skutočnosťou, nevidieť ju. Páry niekde vo vnútri dobre vedia, že k sebe nepatria, ale snažia sa odložiť rozchod na neskôr.

Samotná viditeľnosť, svetlo sa stávajú jednou z tém hry. Žena, ktorá sa bojí zrkadla; žiarovka, ktorá vybuchne; dvaja remeselníci vymieňajúci žiarovku; muž fascinovaný nefunkčnou

žiarovkou. Neviditeľný organizmus, ktorý sa stráca sám v sebe. Postavy sa na scéne naraz objavia z ničoho a po krátkej chvíli sa strácajú. Akoby naším najväčším hriechom, ktorý je smrteľný, bola ilúzia, zatváranie očí.

„Organizmus až doteraz nepoznal skutočnú bolesť. Teraz ho ale úplne trhá, a to tým viac, že nedokáže rozpoznať, kto mu ju spôsobuje – že je to on sám, a čím väčšiu bolesť pociťuje, tým viacej sa pokúša zničiť svojho nelokalizovateľného nepriateľa. Organizmus bude – bez toho, aby sa o tom niekedy dozvedel – svojím katom a aj svojou vlastnou obeťou.“ Schimmelpfennig ukazuje ľudí na ceste, väčšinou sú to v podstate stroskotanci, ktorí stratili takmer všetko a už sa nemajú o čo oprieť. Ľudí pred alebo po nejakej udalosti, niekedy zdanlivo banálnej, ktorá významne zmení ich život. Páry sa rozchádzajú, ľudia opúšťajú svoje zamestnania, krajiny. Toto všetko je vyrozprávané síce vecným, ale často humorným alebo melancholickým tónom. Postavy sa stretávajú, rozchádzajú, spomínajú na minulé momenty svojich životov. Všetci chcú milovať, byť milovaní a zároveň pochopiť a zmeniť svoj život aj seba. Najradšej by boli, keby im k premene a naplneniu života ako v nejakom antickom mýte alebo rozprávke pomohla láska. Najhoršie samozrejme dopadnú tí, ktorí sa už nedokážu zmeniť, ktorí ustrnuli medzi predtým a potom.

Peter Lomnický

mulholland drive¹

Roland Schimmelpfennig

Pod nami sa v posledných lúčoch slnka rozprestieralo Los Angeles. Sedeli sme na strešnej terase a pozerali sa na milióny svetiel. V diaľke pristávali a vzlietali blikajúce lietadlá. Dieťa zaspalo v jej náručí. Bola očarujúca. Tú tvár poznal celý svet.

– Tá vec s tým komárom sa mi celkom páčila, povedala.

Rozprával som jej, že v jednej z mojich hier žiarlivá čarodejnica premení svoju slúžku na komára, ktorý vysaje jednej predmestskej kráske z ucha tanečné kroky.

– Sú všetky vaše hry také?

– Obávam sa, že to nie je také jednoduché.

– Hovorí sa, že veľké štúdiá požadujú od svojich autorov, aby dokázali zhrnúť svoje scenáre do troch viet.

– Myslíte si, že filmy sú kvôli tomu lepšie?

Zasmiala sa.

– Myslíte si, že hry sú lepšie kvôli tomu, že sa nedajú zhrnúť do troch viet?

– Nie, povedal som.

– Píšete nemecké hry? So do you write German plays?

– Ako to myslíte?

– Nemci chcú stále iba vychovávať, hovorieval môj otec.

– Váš otec je Talian?

– Otec pochádza zo Severného pólu, zasmiala sa. Napriek tomu sa vyznal v nemeckej dramatiky. Vždy chcete vychovávať. Nemecké hry sú plné veľkých písmen. Bože!

Chvíľu sme tam sedeli bez slova a pozorovali lietadlá v diaľke. Už bola skoro tma.

– Dobré hry nikdy neprezradia celé svoje tajomstvo, povedal som nakoniec.

¹ Tento text poslal Schimmelpfennig Petrovi Michalzikovi, ktorý písal úvod ku knižnému vydaniu jeho hier. Michalzik pôvodne žiadal Schimmelpfenniga, či by mu nemohol poslať nejaké svoje texty alebo rozhovory, ktoré by mu pomohli pri písaní úvodu. Uvedený text vznikol roku 1998 alebo 1999 v Kalifornii počas obdobia, ktoré Schimmelpfennig strávil v USA, kde sa živil ako prekladateľ.

Pozrela sa na mňa. Dieťa sa takmer stratilo v modrých záhyboch jej kimona.

– Aj tak by ma zaujímalo, čo sa stalo s tým komárom, povedala.

– Naozaj?

A ona povedala: Ach, oci.

krátky životopis

Roland Schimmelpfennig sa narodil 19. septembra 1967 v Göttingene. Od roku 1987 pracoval v Istanbule ako novinár. Roku 1990 sa vrátil do Nemecka a začal študovať réžiu v Mníchove. V mníchovskom Kammerspiele najprv pôsobí ako asistent réžie a roku 1995 sa tu stáva členom umeleckého vedenia.

Od roku 1996 pôsobí ako autor na voľnej nohe. Roku 1997 získava za hru Ryba za rybu cenu Else Lasker-Schüler. Roku 1998 odchádza do USA, kde pôsobí ako prekladateľ. V rovnakom roku získal prestížne literárne ocenenie Schiller-Gedächtnispreis.

Ako dramaturg (1999 až 2001) a člen nového umeleckého vedenia pripravuje koncepciu berlínskej Schaubühne am Lehninger Platz, kde v rokoch 1999 až 2003 uvádzajú štyri jeho hry. V sezóne 2001/2002 je Schimmelpfennig domovským autorom hamburského Deutsche Schauspielhaus. Od roku 2000 píše na objednávky takých divadiel, ako sú Deutsche Schauspielhaus v Hamburgu, viedenský Burgtheater alebo Schauspielhaus Zürich.

Je jedným z najhrávanejších nemeckých dramatikov. „Od Hamburgu po Paríž je jeho meno súčasťou programov medzinárodne renomovaných divadiel. Roland Schimmelpfennig – meno, ktoré sa už stalo takmer obchodnou značkou súčasného divadla.“ (Bühne)

Jana Olhová

Martin Horňák, Renáta Rundová

hry (výber) – premiéry

- **Die ewige Maria (Večná Mária)**
Theater Oberhausen, 27. januára 1996
- **Fisch um Fisch (Ryba za rybu)**
Staatstheater Mainz, 8. mája 1999
- **Vor langer Zeit im Mai (Kedysi dávno v máji)**
Schaubühne am Lehniner Platz Berlin, 13. marca 2000
- **Die arabische Nacht (Arabská noc)**
Staatstheater Stuttgart, 3. februára 2001
- **Push up**
Schaubühne am Lehniner Platz Berlin, 10. novembra 2001
- **Vorher/Nachher (Predtým/Potom)**
Deutsches Schauspielhaus Hamburg, 22. novembra 2002
- **Für eine bessere Welt (Za lepší svet)**
Schauspielhaus Zürich, 4. októbra 2003
- **Die Frau von früher (Žena z minulosti)**
Burgtheater Wien, 12. septembra 2004
- **Angebot und Nachfrage (Ponuka a dopyt)**
Schauspielhaus Hamburg, 4. novembra 2005
- **Auf der Greifswalder Straße (Na Greifswaldskej ulici)**
Deutsches Theater Berlin, 27. januára 2006
- **Ambrosia (Ambrózia)**
Deutsches Theater Berlin, 20. septembra 2006

Lucia Jašková

■ Priniesli ste text Rolanda Schimmelpfenniga *Predtým/Potom* do divadla vy, alebo vám ho ponúkla martinská dramaturgia?

Eduard Kudláč: Doniesli sme ho my. Nebol to prvý text, o ktorom sme uvažovali, a ktorý sme martinskému divadlu ponúkli. V hre bolo viacero textov: Handkeho *Podzemné blues*, Bernhardova hra *Zdanie klame*, Schimmelpfennigova *Žena z minulosti* a *Predtým/Potom*. Pre naše potešenie sa divadlo rozhodlo pre ten posledný.

■ Súlad medzi predstavou a ponukou inscenátorov a akceptáciu zo strany divadla je veľmi dôležitý, najmä keď ide o formálne nekonvenčný text súčasnej dramatiky. Čím vás teda text *Predtým/Potom* zaujal?

Eduard Kudláč: *Predtým/Potom* nie je konvenčný text, nie je v ňom jasný príbeh. Skladá sa z niekoľkých mikropríbehov, ktoré stoja vedľa seba. Keby sme striktne dodržiavali pôdorys textu, dostali by sme sa k niečomu, čo sa veľmi blíži k literatúre. Tento text je fantastický na čítanie, ale vznikne obrovský problém v momente, keď ho máme inscenovať tak, ako je napísaný. Je to sled monológov, dialógov, dokonca prózy akoby povytýrhaných z kontextu. Je tam obrovský chaos, ktorý sa stáva určitým synonymom vesmíru. Metódy, ktorými sa tento text inscenuje, bývajú často veľmi odosobnené a abstraktné, pretože v ňom vystupuje takmer 40 postáv.

Peter Lomnický: Tento text ponúka režisérovi obrovskú voľnosť, dá sa zinscenovať rôznymi spôsobmi – herci môžu prezrávať texty tak, ako sú napísané, alebo ich môžu zahrať, v krajnom prípade sa v podstate dá spraviť aj pohybové divadlo. Je to jeden z mála textov, ktorý poskytuje inscenátorom absolútnu voľnosť. Sám Schimmelpfennig v jednom rozhovore veľmi vtipne poznamenal, že je v tom texte niekoľko scénických problémov. Samozrejme, tie tam nie sú náhodne, ani nejde o žiadne schválnosti... alebo áno. Tieto ťažkosti nútia režiséra a hercov prekročiť hranice divadla. Tento text viac ako ktorýkoľvek iný vyzýva jeho realizátorov, aby si s ním poradili po svojom.

■ Schimmelpfennigov text nie je uzavretý. Autor načrtol veľa problémov a ponúka inscenátorom voľnosť v hľadaní riešení. Aký inscenačný kľúč ste zvolili, aby nevznikla príliš abstraktná a odosobnená inscenácia? Ako ste si s hrou poradili?

Peter Lomnický: Hotel je niečo ako obraz vesmíru a tento obraz vesmíru musí byť nejakým spôsobom uzavretý. Ako každý model. Veci majú nekonečne veľa vlastností, ale ich modely musia byť zložené z niekoľkých jasne rozoznateľných prvkov. Okrem toho, že nám umožňujú veci poznať, hovoria o nás, o tom, ako ich chápeme. Alebo presnejšie povedané o tom, akým spôsobom nás oslovujú. Fascinujúce na Schimmelpfennigovi je to, že aj keď je v jeho hrách mnoho metafor, obrazov, stále je konkrétny. Jeho postavy a situácie aj napriek tomu, že sú na prvý pohľad možno až trochu banálnou metaforou, fungujú. Nikdy ich čitateľ alebo divák nepociťuje ako abstraktné, ako nejaký model. Jeho postavy napriek tomu, že o nich prakticky nič nevieme, že sú iba načrtnuté, nie sú vytvorené podľa nejakých ideí. Poznáme ich život, pretože si presne vieme predstaviť aj to, čo nám Schimmelpfennig nehovorí. Je to vynikajúci pozorovateľ, ktorý dokáže to, čo vidí, veľmi presne pomenovať a komunikovať. Keby v inscenácii zostalo 39 postáv, vznikol by pomerne veľký chaos a my sme do textu potrebovali dostať istú osudovosť. Chceli sme z neho vyťažiť niekoľko príbehov, ktoré fungujú uzavreto. V samotnom texte sa nachádzajú iba krátke okamihy plus retrospektíva alebo perspektíva. Teda, čo sa stalo predtým a čo potom. Navyše sa tu posúvajú časové a priestorové roviny a my sme to celé vlastne potrebovali trochu sprehľadniť.

Eduard Kudláč: Rôzne individuálne postavy, ktoré autor v hre napísal ako samostatné postavy – napr. muž s hviezdou mapou; muž s nádobou na hmyz; lovec organizmu... – sme sa snažili spojiť do kompaktného príbehu jednej postavy, ktorá má možnosť prechádzať istým dramatickým oblúkom. Zredukovali sme tak 39 postáv na 12. Snažili sme sa ich pospájať tak, aby posúvali význam textu hlbšie a ďalej. Chceli sme z textu vyťažiť také situácie, ktoré sú fatálne. Situácie, ktoré sú v istom zmysle

Milena Minichová, Marián Andříšek

modelové a ilustrujú nejakú skúsenosť, ktorá platí pre mnohých ľudí. Je tam človek, ktorý sa ocitne sám; človek, ktorému zlyhá firma; človek, ktorého opúšťa žena. Je tam žena, ktorá zažíva prvú neveru...

Peter Lomnický: Dôležité je, že tie postavy nie sú patetické, majú od situácií odstup. Tá hra má v sebe melanchóliu aj humor.

■ **Majú tie mikropříbehy niečo spoločné? Má skúsenosť, ktorú tie postavy v hoteli prežívajú nejakého spoločného menovateľa?**

Eduard Kudláč: Áno. Vždy ide o nejaký kolaps a tie postavy ho buď práve prežívajú, alebo rekapitulujú. Buď sa nachádzame v situácii pred alebo po kolapse – osobnom, vzťahovom, životnom, komunikačnom a každá postava sa s ním snaží vysporiadať vlastným spôsobom.

Peter Lomnický: Veľmi dôležité je dodať, že tých ľudí spája ešte jedna vec. Všetci sú veľmi osamelí. Navyše, všetci tí ľudia nie sú doma, sú na ceste. Metaforicky, aj doslovne.

Eduard Kudláč: Tento text je odlišný od iných práve tým, že nezobrazuje príbeh, ale štruktúru príbehu. S textom môžeme pracovať štruktúrálné, nemusíme ísť po nejakej linke, priamom dramatickom oblúku. Je zaujímavé, že práve časovými posunmi vidíme príbehy štyroch dvojíc a štyroch individualít, ktorí idú vesmírom a vo svojom živote zažívajú stroskotania, zlyhania a disproporcie. Vidíme vlastne modelové situácie všetkého, čo sa v živote človeku môže stať. Je tam láska aj nevera, osobné a pracovné stroskotanie, je tam smrť. A to, čo drží tých ľudí-postavy pokope, je vlastne to, o čom tá hra hovorí. To je tá pomlčka medzi predtým a potom. To je tá prítomnosť, ktorá nie je zachytiteľná, pretože v momente, keď sa vysloví, už je minulosťou. To je to, čo sa nedá pomenovať. Môže to byť situácia, banálny okamih, ale pritom človeku-postave totálne zmení život.

zhovárala sa Zuzana Palenčíková

Vaša banka

**SLOVEN
SPORI**

sporotel 0850 111 888

generálny partner

SKÁ
TELŇA

www.slsp.sk

BANKA ROKA 2005

BANKA ROKA 2005

TREND TOP 2005

BANKA ROKA

POBOČKA a OBCHODNÉ CENTRUM

M. R. Štefánika 70, 036 01 Martin

Tel.: 043/423 74 80-3

Fax: 043/423 74 84

POBOČKA

Obchodné centrum Turiec

Turiec 1 (TESCO), 036 01 Martin

Tel.: 043/427 04 67

Fax: 043/427 04 73

: najlepší po šiesty raz

02/6866 1000 > 02/5919 1000 > 0903 903 902 > 0906 011 000
dialog@tatrabanka.sk | www.tatrabanka.sk

Viena international

EIN UNTERNEHMEN DER REJLEK METAL & PLASTICS GROUP

www.viena.sk

divadlo podporili

VÍNO NITRA

VÍNO MODRA

ZÁHRADA - KVETINÁRSTVO

29. Augusta, 036 01 Martin
Tel.: 043/423 77 90

mediálni partneri

.týždeň

vlmedia
reklamná agentúra

DEŇNIK
SME

mōjMartin^{sk}
www.mojmartin.sk

gaya[®]
nicomaxzenj internet

Informačný systém Turca
www.turceinfo.sk

Petronela Valentová, František Výrostko

Program k inscenácii **Predtým/Potom**.
Zostavili: Zuzana Palenčíková a Peter Lomnický.

Jazyková redaktorka: Vlasta Kunovská

Foto: Braňo Konečný.

Vizuál inscenácie: Emil Drličiak.

Layout bulletinu: Ivan Bílý.

Reklama: Soňa Buckulčíková.

Slovenské komorné divadlo

Divadelná 1, 036 80 Martin

tel.: 043/422 40 98 (spojovateľ)

www.divadlomartin.sk

poverený vedením Róbert Mankovecký

umelecký šéf Miloslav Kráľ

šéf výpravy Jozef Ciller

Zriaďovateľom SKD Martin je Žilinský samosprávny kraj.

